

PERSOONLIJKHEIDSSTOORNISSEN EN EETSTOORNISSEN

Laura van Riel
Psychiater-psychotherapeut NPI Amsterdam
04-03-2021

Inleiding

- Hoge mate van comorbiditeit:
  - 65.4% ($n = 72$) ES in BPS (Khosravi, 2020).
  - 30-58% PS in ES (Godt et al., 2008, Rosevinge et al., 2000).
- Complex ziektebeloop (Robinson et al. 2014).
- Beperkt ziektebesef en weinig motivatie voor verandering (Geller, Williams, Sriskameswaran, 2001).
- Hoog risico op breuken in de therapeutische relatie.

Ontstaan van ES symptomen bij PS

- Triggers voor eetstoornisgedrag zijn divers.
- Eetbuien worden vaak voorafgegaan door interpersoonlijke stressoren (Zeeck et al., 2011).
- Interpersoonlijke stress → negatieve gevoelens → eetstoornissymptomen bij wijze van coping (Ansell et al., 2012).

Onveilige hechting

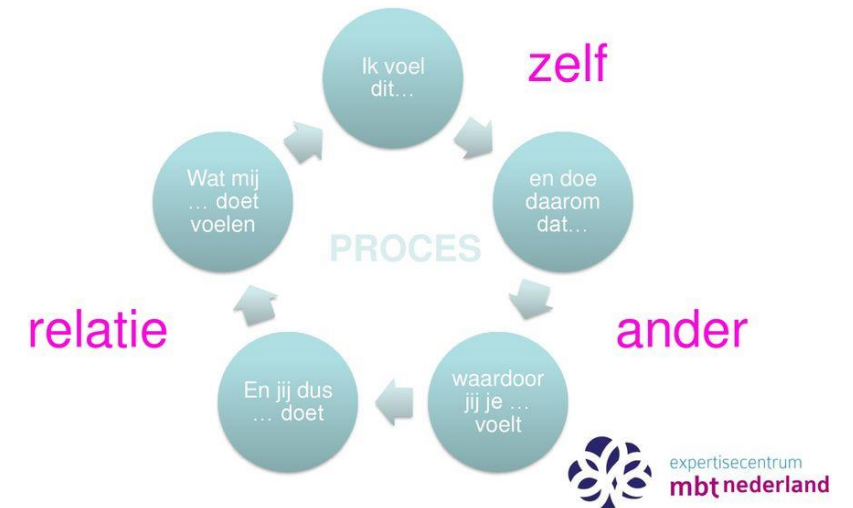
- Er is een relatie tussen onveilige hechting en eetstoornissymptomen (Kaeting et al., 2019, Han et al., 2017, Shakory et al., 2015).
- Een angstige vermijdende hechting is significant geassocieerd met ernstiger symptomen en slechtere behandeluitkomst (Illing et al., 2010).
- Sterke relatie tussen ES en problemen met mentaliseren (Kuipers & Bekker, 2012; Russel et al., 2009; Zonnevijlender, 2002).
- Vooral onveilig gehechte PS patiënten met een comorbide ES hebben vaak moeite met reflecteren of mentaliseren (Fonagy et al., 1996).

Mentaliseren

- Begrijpen van eigen gedrag en dat van de ander vanuit achterliggende gevoelens, gedachten en bedoelingen.
- Door stress neemt het vermogen tot mentaliseren af → overspoeling, invullen en impulsiviteit.
- Negatieve emoties worden via het lichaam beleefd.
- Vergroten van het mentaliserend vermogen kan de omgang met interpersoonlijke stress verbeteren (Bateman & Fonagy, 2004).

Wat is mentaliseren?

Mentaliseren Bevorderende Therapie (MBT)

- MBT behandeling: introductiecursus, 18 mdn groepstherapie, IPT, sociotherapie, systeemtherapie, creatieve therapie.
- Multidisciplinaire Richtlijn Persoonlijkheidsstoornissen (2008) en in de Zorgstandaard Persoonlijkheidsstoornissen (2017).

Behandeling van PS en ES

- Uitgangspunt behandeling: symptomen reduceren, mentaliseren verbeteren, een stevige therapeutische relatie te creëren en drop-out te voorkomen.
- Patiënt weer een link te laten leggen tussen de hyperfocus op het lichaam en emotionele, relationele en cognitieve ervaringen.

MBT technieken

- Stop & Rewind: waar en waardoor ontstond de breuk in het mentaliseren?
- Empathische validatie: onderkenning van gevoelens van de patiënt.
- Enactment: therapeut neemt verantwoordelijkheid voor aandeel in breuk mentaliseren.
- Crisissignaleringsplan.

Hanteren van de tegenoverdracht

- Een goede therapeutische relatie is van groot belang
- Als het angstniveau van therapeuten toeneemt, zijn zij minder geneigd interventies in te zetten (Waller et al., 2011).
- Verminderen van symptomen en de kwaliteit van de therapeutische relatie hangen direct samen (Graves et al., 2017).
- Supervisie en intervisie

Behandeling van PS en ES

- Onderscheid PS en ES *symptomen* of eetstoornis
- Parallel behandelen?
- Nauwelijks onderzoek gedaan naar parallel behandelen.
- Cave comorbiditeit: depressie, angststoornissen, PTSS, ASS, ADHD, stoornis in gebruik van middelen.

Conclusie

- ES symptomen ontstaan bij patiënten met PS vaak als gevolg van onvermogen om te gaan met interpersoonlijke stress.
- MBT behandeling: gevoelens, gedachten en gedrag van patiënt en anderen beter te leren begrijpen, minder vervallen in disadaptieve coping en ES en PS symptomen verminderen.
- De therapeutische relatie en dus het hanteren van de tegenoverdracht is van groot belang.
- Parallel behandelen bij stagnatie van therapie

Take home messages

- Door het mentaliseren te bevorderen leren patiënten beter met interpersoonlijke stress om te gaan en minder te vervallen in disadaptieve coping.
- De therapeutisch relatie en het hanteren van de tegenoverdracht zijn hierin van groot belang.
- Parallel behandelen van een PS en ES is een uitdaging maar biedt ook kansen. Zorg voor goede afstemming met collega's.